Urząd Marszałkowski
Województwa Opolskiego
Departament Kultury, Sportu i Turystyki
45-053 Opole
ul. Żeromskiego 3
tel. (+48) 77 44 29 323
fax. (+48) 77 44 29 320
turystyka@opolskie.pl
www.turystyka.opolskie.pl
www.opolskie.pl

Opolska Regionalna
Organizacja Turystyczna
45-053 Opole
ul. Żeromskiego 3
tel./fax (+48) 77 441 25 21
info@orot.pl
www.orot.pl

Wojewódzkich Urząd
Ochrony Zabytków
ul. Piastowska 14
45-082 Opole
tel. (+48) 77 452 44 33
fax. (+48) 77 452 47 50
wouzopole.neostrada.pl

Zabytki techniki
Monuments of technology
Denkmäler der technik

Śląsk Opolski · Opole Silesia · Das Oppelner Schlesien

Opolskie Centrum
Informacji Turystycznej
tel./fax (+48) 77 441 25 22
info@ocit.pl
www.visitopolskie.pl

© Oficyna Piastowska
Opole 2010

Wydawca/Publisher/Herausgeber
Oficyna Piastowska
45-015 Opole, Rynek 1/6
roman@hlawacz.pl
www.hlawacz.pl

Redakcja/Editor/Redaktion
Roman Hlawacz

Fotografie/Photos/Fotos
Krzysztof Czartoryski
Roman Hlawacz
Rafał Kowalczyk
Elżbieta Molak

Projekt/Design/Entwurf
Roman Hlawacz, Katarzyna Mular

Rysunki/Drawings/Zeichnungen
Katarzyna Mular

ISBN 978-83-89357-64-9

OPOLSKIE KWITNĄCE

zakłady przemysłowe
industrial plants
Industriebetriebe

cementownie
cement factories
Zementwerke

browary
breweries
Brauereien

elektrownie
power stations
Kraftwerke

huty
ironworks
Hüttenwerke

cegielnie
brickyards
Ziegeleien

wapienniki
lime works
Kalkbrennereien

młyny
mills
Mühlen

wiatraki
windmills
Windmühlen

wieże ciśnień
water towers
Wassertürme

śluzy
locks
Schleusen

porty
ports
Häfen

mosty
bridges
Brücken

wiadukty
viaducts
Viadukte

dworce
train stations
Bahnhöfe

Muzeum Gazownictwa
Museum of Gas Industry
Museum der Gasindustrie

Na uwagę turystów, nie mniejszą niż zabytkowy kościół, klasztor, ratusz czy kamienica, zasługują obiekty architektury przemysłowej, integralnie związane z narodzinami przemysłu, z rozwojem ekonomicznym miast i miasteczek. Wpisane w tkankę zabytkowej zabudowy współtworzą one krajobraz miejski na równi z dziełami wybitnej architektury sakralnej czy rezydencjonalnej. Opolszczyzna już na początku XIX wieku była obszarem silnie zindustrializowanym, o znacznym nasyceniu obiektami przemysłowymi i inżynieryjnymi, które dziś mają charakter zabytkowy. Liczną grupę owych zabytków architektury przemysłowej stanowią zespoły fabryczne i towarzyszące im budownictwo mieszkaniowe (wille i pałace przemysłowców), obiekty infrastruktury technicznej miast (wodociągi, oczyszczalnie ścieków, gazownie, elektrownie), obiekty związane z transportem drogowym i kolejowym (mosty dworce, wiadukty), budowle hydrotechniczne (jazy, śluzy, kanały).

Zabytkowe obiekty przemysłowe dokumentują postęp techniczny i są dla współczesnych, ważnym źródłem wiedzy o życiu gospodarczym regionu na przestrzeni czasu. Obecnie, w czasach standaryzacji i typizacji architektury przemysłowej, wzbudzają także nasz podziw wyjątkowymi wartościami architektonicznymi. Ówcześni architekci i budowniczy zadbali bowiem o ich interesujący wygląd, nadając im cechy stylistyczne charakterystyczne dla trendów epoki. I tak np. XIX-wieczny zespół fabryczny Frotex w Prudniku został ukształtowany w stylu neogotyckim, zespół koksowni w Zdzieszowicach jest modernistyczny, kompleks fabryki obuwia w Krapkowicach-Otmęcie nosi cechy późnego modernizmu, a Zakłady Włókiennicze Welur w Kietrzu są monumentalną architekturą z przełomu lat 20. i 30. XX wieku.

Fotografie na okładce / Photos on the cover / Fotos auf dem Umschlag :

1. Dworzec kolejowy w Opolu
   The train station of Opole
   Der Bahnhof von Opole
2. Wodociągowa wieża ciśnień w Kędzierzynie-Koźle
   The Water Tower of Kędzierzyn-Koźle
   Der Wasserturm von Kędzierzyn-Koźle
3. Muzeum Gazownictwa w Paczkowie
   The Gas Industry Museum in Paczków
   Museum der Gasindustrie in Paczków

No less attention of the visitors as the monumental churches, monasteries, town halls or tenement houses should be given to objects of industrial architecture, since they are integrally connected to the birth of industry and the economic development of cities and towns. Being imbedded into the historical building tissue, they have contributed to the formation of urban landscape in the same way as the outstanding works of religious and residential architecture. The Opole Region was already at the beginning of the 19th century strongly industrialized and largely saturated by industrial and engineering plants, which today have the character of monuments. Many of these monuments of industrial architecture are now manufacturing complexes and accompanying residential buildings (villas and mansions of industry managers), objects of municipal technical infrastructure (waterworks, sewage works, gasworks, power stations), road and rail transportation facilities (bridges, train stations, viaducts), as well as hydrotechnical constructions (weirs, locks, channels).

Historical industrial plants document the technical advancement, and to our contemporaries they are an important source of knowledge on the economic life of the region in the course of time. Today, in a time of standardization and typification of the industrial architecture they arouse our admiration also due to their special architectural value. Since the architects and constructors of that time have given them a remarkable outward appearance along with stylistic features, which were characteristic of the trends prevailing in their epoch. For example, the Frotex manufacturing complex in Prudnik, which came into being in the 19th C. is arranged in neo-Gothic style, the coke-carbonization plants of Zdzieszowice have a modernistic touch, the shoe factory complex of Krapkowice-Otmęt carries traits of the late Modern Age, and the Welur textile works in Kietrz represent the monumental architecture of the late 1920s and early 1930s.

Eine nicht minder große Besucheraufmerksamkeit als historische Kirchen, Klöster, Rathäuser oder Zinshäuser verdienen Objekte der industriellen Architektur, da sie mit der Geburtsstunde der Industrie und der ökonomischen Entwicklung von Städten und Städtchen integral verbunden sind. In das historische Baugewebe eingebettet, haben sie gleichermaßen Anteil an der Erschaffung der Stadtlandschaft wie herausragende Werke der Sakral- und Residenzarchitektur. Das Oppelner Land war bereits zu Beginn des 19. Jahrhunderts stark industrialisiert und weitgehend gesättigt mit Industrie- und Ingenieuranlagen, die heute Denkmalcharakter haben. Viele dieser Denkmäler der Industriearchitektur sind Fabrikkomplexe und begleitende Wohnbauten (Villen und Palais von Industriellen), Objekte der technischen Infrastruktur von Städten (Wasserwerke, Kläranlagen, Gaswerke, Kraftwerke), Straßen- und Bahntransportanlagen (Brücken, Bahnhöfe, Viadukte) sowie hydrotechnische Bauwerke (Wehre, Schleusen, Kanäle).

Historische Industrieanlagen dokumentieren den technischen Fortschritt und sind für unsere Zeitgenossen eine wichtige Wissensquelle über das Wirtschaftsleben der Region im Laufe der Zeit. Heute, in einer Zeit der Standardisierung und Typisierung der industriellen Architektur, erwecken sie unsere Bewunderung auch und gerade durch ihren besonderen architektonischen Wert. Denn die Architekten und Erbauer von damals haben ihnen ein bemerkenswertes Äußeres gegeben und ihnen stilistische Merkmale verliehen, die für die Trends ihrer Epoche charakteristisch waren. So ist beispielsweise der im 19. Jh. entstandene Fabrikkomplex Frotex in Prudnik in neugotischem Stil ausgestaltet, die Kokereianlagen komplex von Zdzieszowice sind modernistisch geprägt, der Schuhfabrikkomplex in Krapkowice-Otmęt trägt Wesenszüge der späten Moderne und die Textilwerke Welur in Kietrz sind Monumentalarchitektur aus der Wende der 20er und 30er Jahre des 20. Jahrhunderts. Industrielle Architektur – ein technisches Kulturerbe der Region.

Zabytki przemysłu • HUTY, FABRYKI / Monuments of Industry • IRONWORKS, FACTORIES / Denkmäler der Industrie • HÜTTENWERKE, FABRIKEN

Huta żelaza w Zagwiździu
Huta zbudowana w 1754 r. jest jednym z najstarszych zakładów metalurgicznych na Śląsku Opolskim. Składa się z klasycystycznego budynku kuźni z kowalskim młotem wodnym (1806 r.), kanału roboczego z kołem wodnym napędzającym maszynę nożyc (1802 r.) oraz odlewni z wieżą wyciągową (XIX w.), a także hydrotechnicznych budowli piętrzących na Budkowiczance. Odrestaurowany zespół przemysłowy z salą muzealną dokumentującą tradycje hutnicze regionu stanowi atrakcję turystyczną.

Ironworks of Zagwiździe
The ironworks, built in 1754, is one of the oldest metallurgic facilities in the Opole Silesia. It consists of a classical smithy with a water hammer (1806), a headrace canal with a water wheel driving a shearing machine (1802), and a foundry with a winding tower (19th C.), as well as hydrotechnical barrage on the Budkowiczanka River. The restored industry complex with a museum hall documenting the metallurgic traditions of the region represents a tourist attraction.

Eisenhütte Zagwiździe
Das 1754 erbaute Hüttenwerk gehört zu den ältesten metallurgischen Betrieben im Oppelner Schlesien. Es besteht aus einem klassizistischen Schmiedegebäude mit Wasserhammer (1806), einem Werkkanal mit einem Wasserrad zum Antrieb einer Scherenmaschine (1802) und einer Gießerei mit Förderturm (19. Jh.) sowie hydrotechnischen Stauwerken an der Budkowiczanka. Der restaurierte Industriekomplex mit einem Museumssaal, der die Hüttentraditionen der Region dokumentiert, stellt eine touristische Attraktion dar.

Huta Małapanew w Ozimku
Ozimek już w średniowieczu był ważnym ośrodkiem hutniczym. W 1754 r. z inicjatywy hrabiego Redena powstała tu nowoczesna huta żelaza, jedna z największych na Śląsku. W ówczesnej hucie zastosowano nowatorskie rozwiązania techniczne np. użycie koksu zamiast węgla drzewnego czy pionierską w Europie produkcję maszyn parowych.

Małapanew Ironworks of Ozimek
Already in the Middle Ages, Ozimek was an important metallurgic center. In 1754, on the suggestion of Count Reden a modern ironworks was established there being one of the largest in Silesia. In the ironworks of that time, a new type of technical solutions were brought into action, e.g. the use of coke instead of charcoal, and a Europe-wide pioneering fabrication of steam engines.

Hüttenwerk Małapanew in Ozimek
Ozimek war bereits im Mittelalter ein wichtiges Hüttenzentrum. Im Jahr 1754 entstand hier auf Anregung von Graf Reden eine moderne Eisenhütte, eine der größten in Schlesien. Im damaligen Hüttenwerk kamen neuartige technische Lösungen zum Einsatz, so der Gebrauch von Koks statt Holzkohle und eine europaweit bahnbrechende Herstellung von Dampfmaschinen.

Zespół obiektów fabryki papieru w Krapkowicach
Krapkowice na początku XX w. były prężnym ośrodkiem przemysłowym. Posiadały młyn, wapienniki, tartaki, cegielnię parową, elektrownie, fabrykę obuwia, a także fabrykę papieru zbudowaną w latach 1899–1901. Dzisiejsze muzeum papiernictwa mieści się w wieży zegarowej (przemysłowej wodociągowej wieży ciśnień) – odbywa się tu pokaz tradycyjnego czerpania papieru.

Paper Mill Facilities of Krapkowice
At the beginning of the 20th C., Krapkowice was a dynamic industrial center with a mill, lime works, sawmills, a steam brickyard, power stations, a shoe factory, as well as a paper mill erected in the period between 1899 an 1901. Today's museum of the paper industry is in the clock tower (industrial waterworks), where a regular presentation of traditional paper scooping takes place.

Papierfabrikanlagen in Krapkowice
Krapkowice war zu Beginn des 20. Jh. ein dynamisches Industriezentrum mit Mühle, Kalkbrennereien, Sägewerken, Dampfziegelei, Kraftwerken, Schuhfabrik sowie einer in den Jahren 1899 bis 1901 errichteten Papierfabrik. Das heutige Museum der Papierindustrie befindet sich im Uhrturm (industrielles Wasserwerk): Dort findet eine regelmäßige Vorführung im herkömmlichen Papierschöpfen statt.

Zespół obiektów fabryki włókienniczej Frotex w Prudniku
Jest to zwarty zespół przemysłowy o oryginalnym, XIX-wiecznym układzie przestrzennym i unikatowych w skali Polski i Europy rozwiązaniach urbanistycznych. Ukształtowany został w latach 1837–1908. Tworzą go utrzymane w stylu historyzującym obiekty produkcyjne, budynki pomocnicze oraz wille fabrykantów, nawiązujące do architektury pałacowej.

Facilities of The Textile Factory Frotex in Prudnik
It is about a compact industrial complex with an inventive spatial layout from the 19th Century, as well as unique town-planning solutions all over Poland and Europe. It was constructed between the years of 1837 and 1908, consisting of stylistically historizing production facilities, outbuildings, as well as manufacturers' villas going back to palace buildings.

Anlagen der Textilfabrik Frotex in Prudnik
Es handelt sich um einen kompakten Industriekomplex mit der originellen Raumanordnung aus dem 19. Jahrhundert sowie polen- und europaweit einzigartigen urbanistischen Lösungen. Gestaltet wurde er zwischen 1837 und 1908. Es bilden ihn stilistisch historisierende Fertigungsanlagen, Nebengebäude sowie Fabrikantenvillen, die an Palastbauten anknüpfen.

Kozielska Fabryka Maszyn KOFAMA
Kozielska Fabrykę Maszyn mieści się w halach produkcyjnych dawnej niemieckiej fabryki papieru i celulozy w Koźlu-Porcie. Produkcję uruchomiono tu w 1961 r. Fabryka specjalizuje się w produkcji maszyn i urządzeń przemysłowych.

Engineering Works KOFAMA in Koźle
The engineering works of Koźle is situated in the assembly shops of a former German paper and cellulose mill of Koźle-Port. The fabrication there began in 1961. The factory specializes in the production of industrial machines and devices.

Maschinenfabrik KOFAMA in Koźle
Die Maschinenfabrik Koźle befindet sich in den Fertigungshallen einer ehemaligen deutschen Papier- und Zellulosefabrik in Koźle-Port. Die Produktion wurde dort 1961 aufgenommen. Die Fabrik spezialisiert sich auf die Herstellung von Maschinen und Anlagen für die Industrie.

Fabryka dywanów w Kietrzu
Powstała w latach 1908–30 w oparciu o sięgające średniowiecza tradycje włókiennicze. Monumentalne, jednorodne, nawiązujące stylem do niemieckiego „żelbetowego klasycyzmu" z przełomu lat 20. i 30. XX obiekty wyróżniają się na tle niskiej zabudowy Kietrza. Są one świadectwem potencjału fabryki, w której produkowano dywany węzełkowe – cenne i unikatowe w skali światowej.

Carpet Factory of Kietrz
It was founded between 1908 and 1930 following textile traditions going back to Medieval times. The monumental, homogenous facilities in a style connected to the German „ferroconcrete classicism" of the late twenties and early thirties of the 20th century stand out against a backdrop of the low buildings in Kietrz. They testify the potential of a factory, in which valuable and worldwide unique knot carpets were made.

Teppichfabrik Kietrz
Sie entstand zwischen 1908 bis 1930 in Anlehnung an Textiltraditionen, die ins Mittelalter zurückreichen. Die monumentalen, homogenen und in ihrem Stil an den deutschen „Stahlbetonklassizismus" anknüpfenden Anlagen aus den späten 20er- und frühen 30er-Jahren des 20. Jahrhunderts zeichnen sich vor dem Hintergrund der niedriger Bauweise von Kietrz aus. Sie bezeugen das Potenzial einer Fabrik, in der wertvolle und weltweit einzigartige Knotenteppiche gefertigt wurden.

Zespół obiektów fabryki porcelitu w Tułowicach
Historia przemysłu ceramicznego w Tułowicach sięga 1813 r., w którym to J.C. Praschma założył wytwórnię fajansu. Od 1842 r. produkowano tu unikalny, delikatny fajans, tzw. „czarną porcelanę". W latach 1855–60 kwitła produkcja porcelany tułowickiej, od 1889 do 1945 r. już na skalę przemysłową. Zmodernizowany po wojnie zakład Porcelit Tułowice wytwarzał naczynia stołowe do końca XX w.

Semiporcelain Plants of Tułowice
The history of the ceramic industry in Tułowice goes back to the year of 1813. In that year, J.C. Praschma founded a faience factory. From 1842 on it manufactured a unique, delicate type of faience, the so-called „black porcelain". From 1855 to 1860, the porcelain production in Tułowice was flourishing, from 1889 to 1945 already on an industrial scale. After the war, the modernized company Porcelit Tułowice produced tableware until the end of the 20th century.

Halbporzellanfabrikanlagen in Tułowice
Die Geschichte der keramischen Industrie in Tułowice reicht bis 1813 zurück. In jenem Jahr gründete J.C. Praschma eine Fayencefabrik. Ab 1842 wurde dort eine einzigartige, zarte Fayenceart, das sog. „schwarze Porzellan", produziert. Von 1855 bis 1860 blühte die Produktion des Tillowitzer Porzellans, von 1889 bis 1945 bereits im industriellen Maßstab. Der nach dem Krieg modernisierte Betrieb Porcelit Tułowice erzeugte Tischgeschirr bis ans Ende des 20. Jh.

Zabytki hydrotechniki • PORTY, KANAŁY, WIEŻE CIŚNIEŃ / Monuments of Hydraulic Engineering • HARBORS, CHANNELS, WATER TOWERS / Denkmäler der Hydrotechnik • HÄFEN, KANÄLE, WASSERTÜRME

Kanał Kłodnicki i Gliwicki
Jest jednym z najstarszych w Europie kanałów żeglugowych ze stopniami piętrzącymi. Zbudowany został w latach 1796–1822 r., miał ok. 40 km i łączył Odrę z kopalniami węgla w Gliwicach. Posiadał 18 śluz komorowych, dzięki którym barki pokonywały 48 m różnicy poziomu wód kanału. W poł. XIX w. u ujścia kanału do Odry dodano śluzę bezkomorową, tzw. wrota powodziowe. Interesującą budowlą pomocniczą jest tzw. Syfon Kłodnicki czyli dwupoziomowe skrzyżowanie rzeki Kłodnicy z kanałem. Z powodu konkurencji transportu kolejowego kanał częściowo zasypano, a w latach 1934–39, wykorzystując fragmenty trasy starego kanału, wybudowano Kanał Gliwicki – monumentalne dzieło techniki z 6 śluzami komorowymi, utrzymane w stylu modernistycznym.

Kłodnica and Gliwice Channel
It is one of the oldest navigation canals with dam stages in the whole of Europe. Built between 1796 and 1822, it was some 40 km long and connected the Oder with the mines of Gliwice. The channel possessed 18 chamber locks allowing cargo boats to overcome the water level difference in the channel amounting to 48 meters. In the mid-18th C., at the channels estuary into the Oder there was added a chamberless lock, a so-called high-tide gate. An interesting auxiliary construction is the so-called Siphon of Kłodnica being a two-level junction of the Kłodnica River with the channel. Due to competition in railroad transportation, the channel was partially filled up, and in the period between 1934 and 1939 the Gleiwitz Channel was built using fragments of the old channel route – a monumental modernistic work of technology with 6 chamber locks.

Kłodnica- und Gliwice-Kanal
Es ist einer der europaweit ältesten Schifffahrtskanäle mit Staustufen. Gebaut zwischen 1796 und 1822, war er ca. 40 km lang und verband die Oder mit den Bergwerken von Gleiwitz. Der Kanal besaß 18 Kammerschleusen, wodurch Lastkähne den im Kanal vorhandenen Wasserstandunterschied von 48 m überwinden konnten. Um die Mitte des 19. Jh. wurde an der Kanalmündung in die Oder eine kammerlose Schleuse, sog. Hochwassertor, hinzugefügt. Ein interessantes Hilfsbauwerk ist der sog. Kłodnica-Düker, eine Zwei-Ebenen-Kreuzung des Flusses Kłodnica mit dem Kanal. Der Kanal wurde wegen der Konkurrenz im Eisenbahntransport zunächst teilweise zugeschüttet. In den Jahren 1934 bis 1939 wurde unter Verwendung von Fragmenten der alten Kanalstrecke der Gleiwitzer Kanal erbaut, ein modernistisches Monumentalwerk der Technik mit 6 Kammerschleusen.

Port śródlądowy w Kędzierzynie-Koźlu
Zbudowany został w latach 1872–76 między ujściem do Odry kanałów Kłodnickiego i Gliwickiego, zmodernizowany w 1910 i 1938 r. Posiada 3 baseny przedzielone pirsami oraz murowane nabrzeża. Wraz z zabudowaniami portowymi (w tym budynkiem kapitanatu i Urzędem Celnym), hotelem, restauracją i budynkami mieszkalnymi, stanowi zespół zabytkowy. Port jest obecnie użytkowany w ograniczonym zakresie.

Inland Port of Kędzierzyn-Koźle
It was constructed from 1872 to 1876 between the estuary of the Kłodnica Channel and the Gliwice Channel into the Oder, and afterwards twice modernized in 1910 and 1938. The port has 3 pier-divided basins, as well as quays made of brick. Along with the port buildings (including the port authority building and the customhouse), as well as a hotel, a restaurant, and residential buildings it represents a monumental building complex. At present, the port is used in a limited way.

Binnenhafen Kędzierzyn-Koźle
Erbaut wurde er 1872 bis 1876 zwischen der Oder-Mündung des Klodnitzer und des Gleiwitzer Kanals, modernisiert jeweils 1910 und 1938. Der Hafen verfügt über 3 durch Piere abgeteilte Becken sowie gemauerte Kais. Zusammen mit den Hafenbauten (darunter Hafenamtsgebäude und Zollamt) sowie einem Hotel, einer Gaststätte und Wohnhäusern stellt er einen historischen Baukomplex dar. Zurzeit ist der Hafen nur begrenzt im Einsatz.

Jaz i śluza na kanale Młynówka w Opolu
W XIX w. koryto Młynówki służyło jako port. Po prawej stronie stały magazyny, żeglowano lewą stroną – śluzą komorową (51,5 m dł. i 7,5 m szer.) wykonaną ok. 1860 r. z betonu, cegły i kamienia, z ręcznym mechanizmem zamykania wrót. Jaz stały służył spiętrzaniu wody dla większej głębi żeglugowej.

Flood Gate and Lock on The Młynówka Channel in Opole
In the 19th C., the canal bed served as a port. On the right side there were storehouses, and the navigation took place on the left side through a chamber lock, 51.5 m long and 7.5 m wide, which was erected around 1860 out of concrete, bricks and stones with a manual gate closing. The stationary flood gate served for damming-up water in order to allow deeper navigation.

Stauwehr und Schleuse am Młynówka-Kanal in Opole
Im 19. Jh. diente das Kanalbett der Młynówka als Hafen. Auf der rechten Seite standen Lagerhäuser, geschifft wurde auf der linken Seite durch eine Kammerschleuse von 51,5 m Länge und 7,5 m Breite, errichtet um das Jahr 1860 aus Beton, Ziegeln und Steinen, mit manueller Torschließung. Die stationäre Stauwehr diente zum Aufstauen von Wasser für eine größere Schifffahrtstiefe.

Wodociągowe wieże ciśnień to charakterystyczne budowle w pejzażu śląskich miast. Występują w niemal każdej większej miejscowości i stanowią ważne akcenty krajobrazowe. Dokumentują historyczny etap rozwoju systemu wodociągowego.

Water Towers are characteristic of the Silesian townscape. They occur in each larger town emphasizing the landscape and documenting a historic development stage of the water pipe system.

Wassertürme sind für die schlesische Stadtlandschaft charakteristisch. Sie kommen in jeder größeren Ortschaft vor und setzen wichtige landschaftliche Akzente. Sie dokumentieren eine geschichtliche Entwicklungsphase des Wasserleitungssystems.

Zespół wodociągów miejskich w Opolu
Zabytkowy zespół budynków jest przykładem modelowego rozwiązania technologii produkcji wody na przeł. XIX i XX w. Cylindryczna wieża ciśnień jest bogato zdobiona detalem z cegły. Zabudowania wodociągów znajdują się za stylowym ogrodzeniem, wśród starego drzewostanu.

Water Works of the City of Opole
The historical complex of buildings is exemplary for a technological model solution in the water production at the turn of the 19th and 20th C. The cylindrical water tower is richly ornamented by brick details. The water works buildings are situated behind a stylish fencing and surrounded by old trees.

Wasserwerke der Stadt Opole
Der historische Gebäudekomplex ist beispielhaft für eine technologische Modelllösung in der Wasserproduktion um die Wende des 19. und 20. Jh. Der zylindrische Wasserturm ist reich verziert mit Ziegeldetails. Die Wasserwerksbauten stehen hinter einer stilvollen Umzäunung, umgeben von altem Baumbestand.

Wieża ciśnień Bismarcturm w Nysie
Zbudowana na pocz. XX w. w pobliżu fortyfikacji miejskich, jako pomnik ku czci kanclerza Bismarcka została w latach 20. zaadaptowana na zbiornik wieżowy i włączona do systemu wodociągów miejskich. Jest wykonana z żelbetu w formie gigantycznej kolumny zwieńczonej kopułą.

The Bismarck Tower of Nysa
Edified at the beginning of the 20th C. nearby the town's fortifications as a memorial for the Chancellor Bismarck, the water tower was rebuilt in the 1920s into a high-level tank and integrated into the municipal water pipe system. It is made of ferroconcrete in the form of a gigantic, dome-crowned column.

Der Bismarckturm von Nysa
Erbaut zu Beginn des 20. Jh. in der Nähe der Stadtbefestigungsanlage als ein Ehrenmal für Reichskanzler Bismarck, wurde der Wasserturm in den 1920er Jahren zu einem Hochbehälter umgebaut und in das städtische Wasserleitungssystem eingebunden. Er ist aus Stahlbeton gefertigt in Form einer gigantischen, kuppelbekrönten Säule.

Wieża wodna w Głogówku
Najstarsza wieża ciśnień na Śląsku i jedna z najstarszych w Polsce, wzniesiona w 1567 r. z kamienia i cegły, posiadała system drewnianych rur. Pełniła też funkcję strażnicy. Włączona do systemu wodociągu miejskiego była użytkowana do XIX w.

Water Tower of Głogówek
Silesia's oldest water tower and among of the oldest ones in Poland, erected in 1567 out of stone and brick; it had a wooden pipe system and functioned as a watchtower. After having been incorporated into the town's water pipe system, the water tower remained in operation until the 19th C.

Wasserturm in Głogówek
Ältester Wasserturm Schlesiens und einer der ältesten in Polen, errichtet im Jahr 1567 aus Stein und Ziegel; er verfügte über ein Holzrohrsystem und fungierte auch als Wachtturm. In das städtische Wasserleitungssystem eingegliedert, blieb der Wasserturm bis ins 19. Jh. im Einsatz.

Wieża wodna w Krapkowicach
Zbudowana została na początku XX w., na planie kwadratu. Nawiązuje do tradycji średniowiecznych wież obronnych. Jest murowana z cegły nietynkowanej i posiada skromną dekorację architektoniczną.

Water Tower of Krapkowice
Built in the early 20th on a rectangular ground-plan following the medieval tradition of fortified towers. The water tower is made of unplastered brick revealing a decent architectonic decoration.

Wasserturm in Krapkowice
Gebaut im frühen 20. Jh. auf quadratischem Grundriss in Anknüpfung an mittelalterliche Wehrturmtraditionen. Der Wasserturm ist aus unverputztem Backstein gemauert und weist eine bescheidene architektonische Dekoration auf.

Zabytki przemysłu ceramiki budowlanej • CEGIELNIE, WAPIENNIKI, CEMENTOWNIE / Monuments of The Structural Ceramics Industry • BRICKYARDS, LIME WORKS, CEMENT FACTORIES / Denkmäler der baukeramischen Industrie • ZIEGELEIEN, KALKBRENNEREIEN, ZEMENTWERKE

Cegielnie to obiekty, które przetrwały przez półtora wieku w niemal niezmienionym stanie, działając wg dawnej technologii. Powszechne występowanie złóż gliny i wielkie zapotrzebowanie na cegłę dla rozwijającego się przemysłu na przeł. XIX i XX w. spowodowało powstanie licznych cegielni. Z dawnych 300 obiektów do dziś pozostało jednak zaledwie kilkanaście. Do rozwoju przemysłu cegielnianego przyczynił się piec kręgowy opatentowany w 1858 r. przez F.E. Hoffmanna oraz prasa ceglarska K. Schlickeysena opatentowana w tym samym czasie. Piece Hoffmana zachowały się do dziś i w niektórych cegielniach nadal pracują

Many **Brickyards** have survived the last 150 years almost unchanged still applying their old production methods. The generally occurrent clay deposits and the high demand for building materials, which were used for the rapid industrial development at the turn of the 19th and 20th C had brought forth numerous brickyards. A special contribution to the upswing in the brick making industry was made by the annular kiln patented in 1858 by F.E. Hoffmann, and the brick press patented at the same time by K. Schlickeysen. Hoffmann's ovens have remained preserved until the present time, still working in a number of brickyards. However, out of the formerly about 300 brickyards, only some more than a dozen are still left today.

Ziegeleien haben vielfach in nahezu unverändertem Zustand die letzten 150 Jahre überdauert und wenden auch heute ihre alten Herstellungsverfahren an. Die allgemein vorkommenden Tonablagerungen und die hohe Nachfrage nach Baustoffen für die dynamische Industrieentwicklung um die Wende des 19. und 20. Jh. hatte zahlreiche Ziegeleien hervorgebracht. Einen besonderen Beitrag zum Aufschwung der Ziegelindustrie leisteten der 1858 von F.E. Hoffmann patentierte Ringofen und die zeitgleich patentierte Ziegelpresse von K. Schlickeysen. Hoffmanns Öfen haben sich bis heute erhalten und sind in einigen Ziegeleien noch immer in Betrieb. Von den ehemals rund 300 Ziegeleien sind heute allerdings nur noch knapp über ein Dutzend vorhanden.

Błachów • Cegielnia / Brickyard / Ziegelei

Wróblin • Cementownia / Cement Factory / Zementwerk

Przemysł wapienniczy i cementowy rozwinął się między Opolem, Krapkowicami i Strzelcami Op. na bogatych złożach margli i wapieni. Jego najstarszymi pozostałościami są szybowe piece do wypału wapna w kształcie cylindrycznym lub ściętych ostrosłupów, zbudowane z ciosów kamienia wapiennego i zwane „białymi piramidami" Opolszczyzny. Dokumentują one historyczną technologię wypalania wapna i są interesującym elementem krajobrazu. Od poł. XIX w. przemysł cementowy odgrywał znaczącą rolę w życiu gospodarczym regionu. W samym Opolu do II wojny światowej pracowało 8 cementowni, teraz tylko jedna. Do usunięcia uciążliwych zakładów z miasta przyczyniły się normy ekologiczne.

The lime and cement industry developed in the area between Opole, Krapkowice, and Strzelce Opolskie based on rich marl and limestone depots. Today, their oldest relics are shaft kilns used for lime burning, built in the form of cylindrical pyramids or truncated pyramids consisting of limestone ashlars. They are so-called „white pyramids" of the Opole region, documenting a historical limestone burning technology, thus representing an interesting component of the landscape. From the mid-19th century, the cement industry played a significant role in the economic life of the region. In Opole alone, prior to World War II there were 8 cement factories in operation compared to just one today. Modern ecological standards have in recent times contributed to the removal of the burdensome plants from the town.

Die Kalk- und Zementindustrie entwickelte sich zwischen Opole, Krapkowice und Strzelce Opolskie auf den reichhaltigen Mergel- und Kalksteinlagern. Ihre ältesten Relikte sind heute Schachtöfen zum Kalkbrennen, gebaut in Form von zylindrischen Pyramiden bzw. Pyramidenstümpfen aus Kalksteinquadern – so genannte „weiße Pyramiden" des Oppelner Landes. Sie dokumentieren eine historische Kalkbrenntechnik und sind eine interessante Landschaftskomponente. Die Zementindustrie spielte seit Mitte des 19. Jh. eine signifikante Rolle im wirtschaftlichen Leben der Region. Allein in Opole waren vor dem Zweiten Weltkrieg 8 Zementwerke in Betrieb – heute nur noch eines. Zur Beseitigung der lästigen Betriebsstätten aus der Stadt haben ökologische Normen beigetragen.

Ligota Dolna • Wapiennik / Lime Works / Kalkbrennerei

Kamionek • Wapiennik / Lime Works / Kalkbrennerei

Maciejowice • Cegielnia / Brickyard / Ziegelei

Szydłów Cegielnia / Brickyard / Ziegelei

Jełowa • Cegielnia / Brickyard / Ziegelei

Opole • Cementownia Odra / The Odra Cement Factory / Zementwerk Odra

Opole • Cementownia Odra / The Odra Cement Factory / Zementwerk Odra

Opole • Cementownia Bolko / The Bolko Cement Factory / Zementwerk Bolko

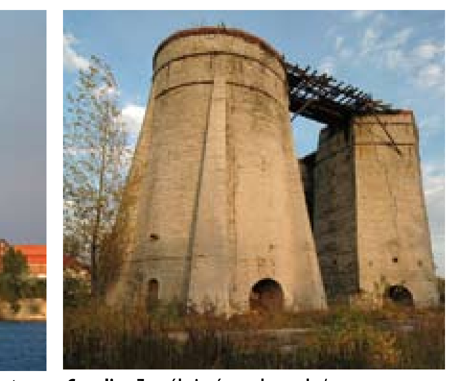

Gogolin • Zespół pieców szybowych / Shaft Kiln Complex / Schachtofenkomplex

Krapkowice • Zespół pieców / Kiln Complex / Ofenkomplex

Browary / Breweries / Brauereien

Browarnictwo na Śląsku ma wielowiekową tradycję, sięgającą średniowiecza. Browary w Namysłowie, Głubczycach i Strzelcach Opolskich to obiekty integralnie związane z miastem, ulokowane w obrębie staromiejskiego centrum. Są interesujące ze względów historycznych i architektoniczno-urbanistycznych. Czynne dziś browary w Niemodlinie, Głubczycach i Namysłowie stanowią niewielką pozostałość po licznej grupie zakładów piwowarskich w regionie.

The brewing industry in Silesia has a tradition going back to the Middle Ages. The beer factories of Namysłów, Głubczyce, and Strzelce Opolskie are situated in the respective old town center, thus constituting an integral part of the townscape. They are remarkable for historical, as well as architectural and town-planning reasons. Today's still active breweries of Niemodlin, Głubczyce, and Namysłów are a small remnant of the once numerous brewing facilities in the region.

Die Bierbrauerei in Schlesien hat Jahrhunderte lange Tradition, die bis ins Mittelalter zurückreicht. Die Brauhäuser in Namysłów, Głubczyce und Strzelce Opolskie befinden sich im jeweiligen Altstadtzentrum und gehören damit integral zum Stadtbild. Sie sind bemerkenswert aus geschichtlichen und architektonisch-städtebaulichen Gründen. Die heute aktiven Brauereien in Niemodlin, Głubczyce und Namysłów sind kleiner Überrest der einst zahlreichen Braubetriebe der Region.

Browar w Strzelcach Opolskich
Potężny zakład w centrum miasta jest zabytkiem techniki i architektury regionalnej. Do jego budowy wykorzystano tradycyjny materiał – kamień wapienny. Odrestaurowany browar to dziś centrum rozrywki i rekreacji. Jest tu hotel, restauracja, pub, kręgielnia, sala zabaw dla dzieci, siłownia, sauna, solarium.

The Brewery of Strzelce Opolskie
The mighty establishment in the town's center is a monument of technology and regional architecture. For its construction, a traditional material, the limestone, was used. Today, the restored brewery is a center-point for entertainment and recreation. There is a hotel there along with a restaurant, a pub, a bowling alley, a playing hall for children, a gym, as well as a sauna and a solarium.

Brauhaus Strzelce Opolskie
Das gewaltige Etablissement im Zentrum der Stadt ist ein Denkmal der Technik und regionalen Architektur. Für seine Erbauung hat man den Traditionsstoff Kalkstein verwendet. Die restaurierte Brauerei ist heute ein Zentrum für Unterhaltung und Erholung. Es gibt dort ein Hotel, eine Gaststätte, einen Pub, eine Kegelbahn, einen Kinderspielsaal, ein Fitnessstudio sowie Sauna und Solarium.

Browar w Głubczycach
Monumentalny zespół obiektów (browar i słodownia) zbudowano w 1864 r. Narożne budynki suszarń to budowle w formie obronnych wież. Ozdobne kominy dodają malowniczości tej architekturze w stylu XIX-wiecznego historyzmu. W latach 80. XX w. piwo z Głubczyc znalazło się w czołówce piw krajowych.

The Brewery of Głubczyce
The monumental building complex (brewery and malthouse) was built in 1864. The corner drying houses are shaped like defense towers. The decorative chimneys let this historicism-styled architecture typical of the 19th century appear still more picturesque. In the 1980s, the beer of Głubczyce developed into a nationwide leading beer variety.

Brauhaus Głubczyce
Der monumentale Baukomplex (Brauerei und Mälzerei) wurde 1864 erbaut. Die eckseitigen Trocknungsgebäude haben die Form von Wehrtürmen. Die dekorativen Schornsteine verleihen dieser Architektur im Stil des Historismus des 19. Jahrhunderts noch mehr Malerisches. In den Achtzigerjahren des 20. Jh. entwickelte sich das Bier aus Głubczyce zu einer landesweit führenden Biersorte.

Browar w Namysłowie
Jest jednym z najstarszych w Europie. Powstał w 1321 r. w obrębie murów obronnych, w sąsiedztwie zamku i kościoła. Był wielokrotnie przebudowywany, obecny kształt zyskał w 2 poł. XIX w. po rozbudowie i modernizacji, architektonicznie nawiązuje do neogotyku. W okresie międzywojennym nieco podupadł, ale uniknął zniszczeń podczas II wojny światowej.

The Brewery of Namysłów
One of the oldest in Europe. The brewery was founded in the year of 1321 within the defensive wall nearby the castle and the church. Rebuilt several times, it gained its present shape in the second half of the 19th century as a consequence of being extended and modernized. From an architectural point of view it goes back to the Gothic Revival. In the time between the two world wars, it became somewhat neglected, but it avoided being destroyed during World Word II.

Brauhaus Namysłów
Eines der ältesten in Europa. Die Brauerei entstand im Jahre 1321 innerhalb der Schutzmauer in der Nähe von Schloss und Kirche. Mehrfach umgebaut, gewann sie ihre jetzige Gestalt in der 2. Hälfte des 19. Jh. als Folge von Ausbau und Modernisierung. Architektonisch knüpft sie an die Neugotik an. In der Zwischenkriegszeit kam sie ein wenig herunter, entging aber im Zweiten Weltkrieg der Zerstörung.

Mosty, wiadukty / Bridges, Viaducts / Brücken, Viadukte

Most kolejowy w Maciejowicach
Rozwój sieci kolejowej sprawił, że pojawiły się wielokilometrowe linie nasypów kolejowych, wiadukty i mosty kolejowe. Betonowy most o przęsłach łukowych w Maciejowicach znajduje się na podgórskiej linii kolejowej Otmuchów–Przeworno, prowadzonej wysokim nasypem przez dolinę potoku.

The Drawbridge of Maciejowice
Along with the developing railroad network, there appeared miles-long railroad embankment lines, overpasses, and railroad viaducts. The bayed concrete bridge of Maciejowice is situated at the mountain-near railroad line from Otmuchów to Przeworno leading over a high railroad embankment passing through a creek valley.

Zugbrücke in Maciejowice
Mit der Entwicklung des Bahnnetzes kamen kilometerlange Bahndammlinien, Viadukte und Bahnbrücken zum Vorschein. Die Betonbrücke mit Jochbögen in Maciejowice befindet sich an der gebirgsnahen Eisenbahnlinie Otmuchów–Przeworno, die über einen hohen Bahndamm durch ein Bachtal führt.

Most nad Małą Panwią w Ozimku
Ten najstarszy w Europie żeliwny most wiszący został zbudowany przez pracowników huty wg proj. Schotteliusa w latach 1825–27, wzmocniony w 1854 r. Ma 30 m długości, 6 m szer. i dekorację neogotycką (pylony). Na owe czasy był nowatorską konstrukcją i technicznym majstersztykiem.

The Bridge over the Mała Panew in Ozimek
This Europe-wide oldest cast-iron suspension bridge was built by ironworkers according to a project by Schottelius in the period between 1825 and 1827, after which it was additionally strengthened in 1854. It is 30 m long, 6 m wide displaying a neo-Gothic decoration (pylons). For that time it was an innovative construction and a technical masterpiece.

Brücke über die Mała Panew in Ozimek
Diese europaweit älteste gusseiserne Hängebrücke wurde von Hüttenarbeitern nach einem Projekt Schottelius' in den Jahren 1825 bis 1827 erbaut und 1854 nachträglich verstärkt. Sie ist 30 m lang, 6 m breit und weist neugotische Dekoration (Pylone) auf. Für jene Zeit war sie eine innovative Konstruktion und technisches Meisterstück.

Zielony mostek przy Grabówce w Opolu
Łączy wyspę Pasiekę ze śródmieściem. Postawiono go nad Młynówką z końcem XIX w. Ten secesyjny mostek o stalowej kratownicowo-wiszącej konstrukcji, wspartej na kamiennych przyczółkach i betonowych pylonach ozdobionych żeliwnymi latarniami, nazywano „Mostem Groszowym", gdyż za przejście pobierano groszowe myto.

The Green Bridge on the Grabówka in Opole
It connects the Pasieka Island to the town's center. It was erected over the Młynówka at the end of the 19th C. The Art Nouveau bridge with steel-grated suspension arrangement, resting on stony bridgeheads and concrete pylons that were ornamented with cast-iron lanterns was called „the Groschen Bridge", as a toll charge of one groschen was levied for its traversal.

Grüne Brücke an der Grabówka in Opole
Sie verbindet die Pasieka-Insel mit der Innenstadt. Errichtet wurde sie über die Młynówka zum Ende des 19. Jh. Die Jugendstilbrücke mit Stahlgitter-Hängekonstruktion, gestützt auf steinerne Brückenköpfe und Betonpylone, die mit gusseisernen Laternen geschmückt waren, nannte man „die Groschenbrücke", denn es wurde für die Passage eine Groschenmaut erhoben.

Most drogowy w Brzegu
Most drogowy tzw. Piastowski jest interesującym obiektem techniki inżynierskiej. Został przywieziony i złożony w 1954 r. z elementów mostu drogowo-kolejowego zbudowanego w 1891 r. na Wiśle pod Bydgoszczą, na miejscu zniszczonego tu w czasie wojny mostu „Fryderyka".

The Bridge of Brzeg
The so-called Piast Road Bridge is a remarkable object of technical engineering. It was brought in 1954 and pieced together from elements of a road and railroad bridge built in 1891 over the Vistula near Bydgoszcz as a replacement for the Friedrich Bridge that had been destroyed due to war.

Brücke in Brzeg
Die sog. Piasten-Straßenbrücke ist ein bemerkenswertes Objekt der Ingenieurtechnik. Sie wurde 1954 herbeigeschafft und zusammengesetzt aus Elementen einer Straßen- und Eisenbahnbrücke, die 1891 über die Weichsel bei Bydgoszcz anstatt der kriegsbedingt zerstörten Friedrichbrücke erbaut worden war.

Muzea techniki, izby tradycji / Museums of Technology, Tradition Chambers / Technikmuseen, Traditionsstuben

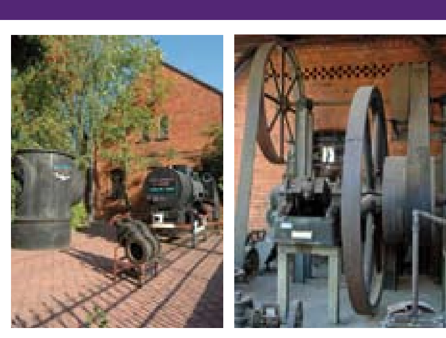

Muzeum Gazownictwa w Paczkowie
To jedyne muzeum gazownictwa w Polsce. Istnieje od 1991 r. Mieści się w zabytkowej gazowni z 1902 r. Posiada największą w Europie kolekcję urządzeń na gaz i gazomierzy – ponad 3000 eksponatów w salach wystawowych i ekspozycjach plenerowych. Rocznie zwiedza muzeum ok. 10 tys. osób.

Museum of Gas Industry in Paczków
It is the only gas industry museum and has existed since 1991. Placed in the monumental gasworks dating from 1902, the museum keeps the Europe-wide largest collection of gas-driven devices and gas meters – all in all over 3,000 exhibits in showroom and open-air displays. Around 10,000 guests visit the museum each year.

Museum der Gasindustrie in Paczków
Es ist das einzige Gasindustrie-Museum und besteht seit 1991. Das in einem historischen Gaswerk aus dem Jahr 1902 untergebrachte Museum besitzt die europaweit größte Sammlung von gasbetriebenen Geräten und Gaszählern – insgesamt über 3.000 Exponate in Ausstellungsräumen und Freilichtausstellungen. Rund 10.000 Gäste besuchen das Museum jedes Jahr.

Regionalna Izba Śląska w Dańcu
Została utworzona w 1978 r. przez Konrada Mientusa – pasjonata historii Śląska, a szczególnie rodzinnych stron, który zgromadził liczne pamiątki, przedmioty codziennego użytku i rękodzieła ludowego oraz eksponaty związane ze Strażą Pożarną.

Silesian Local Heritage Museum of Daniec
It was set up in 1978 by Konrad Mientus, an enthusiast of Silesia's history, especially of the history of his homeland. He had gathered numerous keepsakes, popular art objects, as well as exhibits related to the fire-extinguishing services.

Schlesische Heimatstube in Daniec
Eingerichtet wurde sie 1978 von Konrad Mientus, einem Enthusiasten der schlesischen Geschichte und insbesondere seiner Heimatgeschichte. Dieser hatte zahlreiche Andenken, Gebrauchs- und Volkshandwerksgegenstände sowie Exponate in Verbindung mit der Feuerwehr zusammengetragen.

Pasieka Zarodowa im. ks. J. Dzierżona w Maciejowie
Budynek z 1884 r. w Granicach Łowkowickich (administracyjnie Maciejów) był ostatnim miejscem zamieszkania ks. J. Dzierżona, reformatora nowoczesnego pszczelarstwa. Założona w 1972 r. Stacja Pszczelarska to obecnie Pasieka Zarodowa. Zwiedzającym udostępniony jest skansen pszczelarski oraz izba pamięci.

Pastor Dzierżon's Bee Yard in Maciejów
A house from 1884 in Granice Łowkowickie (administratively Maciejów) was the last domicile of the priest Jan Dzierżon, a reformer of the modern apiculture. The bee keeping station founded in 1972 is today an apiary. For visitors, an open-air museum of the apiary and a Memorial Chamber have been made available.

Pfr. Dzierżon-Bienenzucht in Maciejów
Ein Haus von 1884 in Granice Łowkowickie (administrativ Maciejów) war letzter Wohnort des Priesters J. Dzierżon, Reformers der modernen Imkerei. Die 1972 gegründete Imkerstation ist heute eine Bienenzucht. Für Besucher sind ein Freilichtmuseum der Imkerei und eine Dzierżon-Gedenkstube zugänglich gemacht worden.

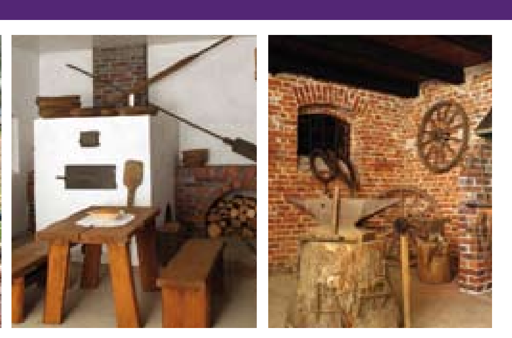

Kuźnia i piekarnia w Kuniowie
W odtworzonych obiektach z XIX w. odbywają się zajęcia edukacyjne i prezentacja dawnych zawodów. W kuźni przy użyciu starych narzędzi można wykuć *podkowę Kuniowa*, w piekarni upiec *chleb kuniowski* wg oryginalnej receptury. Centrum Kultury i Tradycji wsi Kuniów znajduje się przy trasie rowerowej Kluczbork–Opole.

Smithy and Bakery in Kuniów
In the reconstructed objects from the 19th C., education lessons and presentations of old trades take place on a regular basis. In the smithy e.g. one can forge a *horseshoe of Kuniów* using old tools, and in the bakery, the *bread of Kuniów* can be baked according to an original recipe. The Culture and Tradition Center of the village of Kuniów is situated at the bicycle route leading from Kluczbork to Opole.

Schmiede und Bäckerei in Kuniów
In den rekonstruierten Objekten aus dem 19. Jh. finden Bildungsstunden und Präsentationen alter Gewerbe statt. So kann man in der Schmiede mit alten Werkzeugen ein *Hufeisen von Kuniów* schmieden und in der Bäckerei den *Brot von Kuniów* nach einer Originalrezeptur backen. Das Kultur- und Traditionszentrum des Dorfes Kuniów befindet sich an der Radfahrroute Kluczbork–Opole.

Młyny i wiatraki / Mills and Wind Mills / Mühlen und Windmühlen

Wiatraki, jako obiekty minionej epoki młynarstwa wietrznego, należą już do rzadkości. Dwa dobrze zachowane drewniane koźlaki znajdują się w Muzeum Wsi Opolskiej w Opolu-Bierkowicach. Murowanych holendrów z cegły lub kamienia zachowało się w regionie kilkanaście lecz współcześnie zmieniły swą funkcję i najczęściej służą jako bary lub restauracje.

Młyny wodne zostały zamienione na nowocześniejsze i wydajniejsze młyny elektryczne.

Wind mills as objects originating from a gone-by era of the windmilling have meanwhile become rare. In the Country Museum of Opole-Bierkowice there are two well preserved wooden goat windmills. Some dozen Dutch windmills made of brick or stone have remained preserved in the region, yet they have currently changed their function serving now mostly as pubs or restaurants.

Wind mills have been replaced by more modern and efficient electrical mills.

Windmühlen als Objekte einer vergangenen Epoche der Windmüllerei sind mittlerweile selten geworden. Zwei gut erhaltene hölzerne Bockwindmühlen befinden sich im Oppelner Landmuseum Opole-Bierkowice. Gemauerte Holländermühlen aus Backstein oder Stein haben sich in der Region etwa ein Dutzend erhalten, doch gegenwärtig haben sie ihre Funktion geändert und dienen jetzt zumeist als Bars oder Gaststätten.

Windmühlen sind durch modernere und leistungsfähigere elektrische Mühlen ersetzt worden.

Gryzów • Młyn / Mill / Mühle

Opole-Bierkowice • Młyn – Muzeum Wsi Opolskiej / Mill – Opole Country Museum / Mühle – Landmuseum Opole

Rogów Opolski • Wiatrak / Windmill / Windmühle

Kadłubiec • Wiatrak / Windmill / Windmühle

Opole-Bierkowice • Wiatrak – MWO / Windmill – OCM / Windmühle – LO